

Az államerdők költségvetése a képviselőház pénzügyi bizottságában.

Lapunk múlt füzetében, midőn az államerdők folyó évi költségvetését közöltük, ígéretet tettünk arra, hogy közölni fogjuk azon kérdéseket is, melyek a pénzügyi bizottságban a költségvetés tárgyalása alkalmából felmerültek. E kérdések a faüzleti viszonyokat, a tűzifa és épületfa termelését, a kőszén versenyét, s az állami erdészet és az állami bányászat közt fenforgó fafogyasztást illették, melyekre az államerdészet részéről kívánt szakbeli felvilágosítást Wagner K. főerdőtanácsos és pénzügyministeri h. osztályfőnök ur, főbb vonalakban a következők szerint adta meg.

Az államerdők területe 2,887.165 hold, ebből 252.128 hold havas, tisztás stb. Az igazgató és kezelő személyzet: 36 erdőhivatalnál, 445 tiszt, 1805 erdőőr, 21.000 munkás.

Az 1877. évi eredmény szerint átlagos holdankénti tiszta-jövedelem 76 kr, adó 20 kr, kezelési költség 38 kr.

A faárak és kelendőség 1872-ig bezárólag emelkedtek, innen fokozatosan csökkentek 1876-ig, azután körülbelől kis változásokkal ingadozva meglehetősen egyenlők 1877. végéig, 1878-ban augusztusig jók, azután nagyon közepszerűk voltak.

A faüzleti viszonyokat tüzetesebben jellegzi, ha figyelembe vesszük, hogy mily lényeges változásokon ment át a tűzifa- és a haszonfa-üzlet.

A tűzifagazdaság képezte 1868 előtt a jövedelem alapját; míg fogyasztói, a kincstári bányászat és vaskohászat, bizonyos vidékeken a szeszfőzés, azután a magánfogyasztás, az általános gazdasági kereskedelmi és iparviszonyoknak 1873-ig történt fejlődése mellett meglepő emelkedésnek örvendtek, a tűzifagazdaság jól fizette magát; 1873-tól azonban folyton

csökkent, a vasipar eddig nem észlelt mérvben hanyatlott, minden vállalat szünetelt, s a magánosok a legszükségesebbre szorítva fogyasztásukat, a tűzifa ára rendkívül leszállott, minek egyik tényezője volt a vasutak megnyitása is. A vaskohászatra nézve még azon tűzifa is drága lévén, mely a kerülköltségek és a kezelési kiadások árán adatott el, a hol csak tehette, a sokkal olcsóbb kőszén után nyult, mely teriméjéhez képest nagy súlyánál fogva távolabbra és olcsóbban szállítható, melyet a vasutak különös szállítási kedvezményekben részesítenek, s a mely itt a fővárosban a fogyasztási adótól is ment, míg a fa, mely után a birtokos földadót fizet, még fogyasztási adóval is meg van róva, ennél fogva minden tüzelő iparág a széntüzelésre ment át, s a magánháztartásban, a hol hozzáférhető, mindinkább kőszén használnak, úgy hogy a tűzifa a magánéletben is mindinkább fényűzési cikké válik, pedig az erdőbirtokos most legtöbbszörre beéri azzal, ha költségei leszámítása mellett neki köbméterenként néha csak a kezelési költség, alig egypár krajczár, rendszeren 10—50 kr, megmarad, s hogy ez még rosszabbá fog válni, az kétséget nem szenved, olyan erdőkre nézve, melyek szegény és gyér népességű vidékeken terülnek el, csak a nagyobb városok közelében és oly vidékeken, hol kevés az erdő és vagyonos a nép, fog a tűzifa a kőszén mellett némileg megállhatni, máshol nem.

Ezen kritikus helyzeten úgy igyekszik a pénzügyminisztérium segíteni, hogy a tűzifatermelést nem erőszakolja, sőt lehetőleg korlátozza, az ezáltal támadó bevételi hiányt pedig technikai célokra alkalmas fának intensivebb kihasználása és nagyobb mértékben való értékesítése által ellensúlyozza.

Felhasználtatott minden alkalom a technikai célokra alkalmas fát értékesíteni, s ennek köszönhető, hogy az 1873-ki megrázkódtatás után az államerdők tiszta bevétele már 1875-ben normális magasságát ismét elérte s azóta megtartja. Az erdő

üzemnemének említett megváltoztatása nélkül ma ily eredménynyel nem állhatnánk szemben.

Ezen eredménynek elérését azonban még egy az erdőüzemterén a pénzügyministerium által létrehozott nagyfontosságú azon reform is nagy mértékben elősegíté, hogy a házi vagy saját regieben való fatermelésről, szállításról és gyártásról lemondva, mindenütt, a hol lehetséges, a fát a vevőnek tövön az erdön adja el, a vevőre bizván a vett fából azt készíteni, a mit akar; ezáltal kikerültek a termelési és szállítási költségeknek egy-két évre kamat nélkül való befektetése oly anyagba, mely a romlásnak annyira van kitéve, s a belefektetett költség is kockáztatva; ki lettek kerülve az átadásnál mindég felmerülő kifogások és nehézségek, a vevőnek a feldolgozásra, olcsóbb termelésre és kiállításra szabadabb kéz adott, a vevő az államnak csak tőárt fizetvén, ezt tőle biztosabban, könnyebben be lehet venni, a biztosíték is nagyobb már azon előlköltség által, melyet a fába ő fektet. Innét magyarázható, hogy a kiadások folyton apadtak, míg a tiszta bevétel egyenlő fokon maradt.

Ezen két sarkalatos intézkedésnek határát azonban nem-sokára elérjük, mert a műszaki czélokra alkalmas tölgy- és fenyőfaerdők termése, nem sok kivétellel, már értékesítés alatt van. A tölgyfaerdők 15⁰/₀, a fenyőfaerdők 25⁰/₀ és a bükk- és más lomberdők 60⁰/₀-át teszik az összes államerdőknek. A bükkfának műszaki használhatósága igen korlátolt, s csak a hajlitott butorgyártásra használtatik említésre méltó mértékben, s így az erdők majdnem 60⁰/₀-a csak a már jellegzett silány eredményü tűzifahasználatra lenne alkalmas, ha ezt egyáltalában ellehetne adni, a mi azonban sajnos, hogy nem úgy van. Még jobban megvilágítja ezen körülményt azon tény, hogy az államerdők összes faterméséből jelenleg csak 48⁰/₀-ot

vagyunk képesek értékesíteni, míg a többi 52⁰/₀ lábán várja a jobb időt.

A mennyire emberi észszel és számítással felérthető, ezen sajnos viszonyok között rövid idő alatt az államerdők jövedelmének lényeges emelkedése nem várható, és az is elég lesz, ha sikerül körütekintő észszerű gazdálkodás által a hanyatlást ellensúlyozni.

Azt is említik, hogy a bányászat hanyatlását a kincstári erdők magas tüzelőanyag árai okozzák. Ezen sokszor ismételt állítás teljesen alaptalan. Igaz, hogy 1870—1873 között a bányászat számára kiszolgáltattott faanyagok árai az akkori általános üzleti viszonyoknak megfelelők és így magasabbak voltak, de akkor a vasipar is jövedelmező lévén, ezen árakat megbirta. 1873-tól kezdve azonban az ipar hanyatlásához mérten a tüzelőanyagok árai annyira leszállítottak, hogy most az erdészetnek a termelési költségeken felül a kezelési költségeknek csak egy része térített meg, s így a fa tulajdonképpen már ingyen adatik. És ha számba vétetik a bányászat által a faanyagokért az erdészetnek jelenleg évenként fizetett egész összeg, az alig tenne annyit, mint a bányászat deficitje. Nem lehet tehát a bányászat hanyatlását okszerűen a magas faáraknak tulajdonítani, hanem egészen más alapokon és körülményekben, s az ipar pangásában is, keresendő annak oka.

A pénzügyi bizottság, ezen felvilágosítások meghallgatása után, az államerdők költségvetését a bevételeknél 6,160.000 frttal és a kiadásoknál 3,960.000 frttal állapította meg, melyet az államköltségvetés részletes tárgyalása alkalmával a képviselőház is változatlanul elfogadott.